

Nebevî Sadâ

عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 قَالَ: (لَا أَلْفَيْنَ أَحَدَكُمْ مُتَكِنًا عَلَيَّ أَرِيكَتِهِ
 يَأْتِيهِ أَمْرٌ مِمَّا أَمَرْتُ بِهِ أَوْ نَهَيْتُ عَنْهُ فَيَقُولُ لَا
 أَدْرِي مَا وَجَدْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ اتَّبَعْنَاهُ)

Ebû Râfî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur:

“Benim emrettiğim veya nehyettiğim bir konu kendisine iletildiğinde sakın sizden birinizi, koltuğuna yaslanmış olarak, ‘biz onu bunu bilmeyiz. Allah’ın kitabında ne görürsek ona uyarız, o kadar’ derken bulmayayım.”

[Ebû Davud, *Sünnet* 5; Tirmizî, *İlim* 10; İbn Mace, *Mukaddime* 2
 (Tirmizî “bu hadis hasen bir hadistir” demektedir.)]

Sünnetsiz İslâm Arayışları

Batı'nın İslâm ülkelerini istilâ ettiği ve askerî işgali kültürel işgale dönüşürüp sürekli kılmaya karar verdiği yıllardan itibaren planlı ve örgütlü olarak başlatılmış olan sünnet düşmanlığı, ilerleyen yıllar içinde "Kur'an'la yetinme" çağrısına dönüştü. Oryantalistlerin sünnet verilerine yönelttikleri uydurulmuş ithamlarına körü körüne kapılmaktan kaynaklanan bahis konusu düşmanlık ve çağrı, ilginç bir şekilde İran-İrak savaşının sona ermesinden sonra memleketimizde değişik seviyede ulu orta yazılır-çizilir ve konuşulur oldu. Batıya yenik düşmüş İslâm ülkeleri aydınlarından bazıları bu yenikliğin ve ezikliğin etkisiyle İslâm'a müsteşrikler gibi yaklaşıp onların bedava avukatlığını üstlenerek ülkelerin gündemine sünnet karşıtı fikirleri taşımışlar ve kitaplık hacminde yoğun tartışmalara, sürtüşmelere neden olmuşlardır.

Bizde sadece sünnet'in değil, bizzat İslâm'ın kendisinin reddedilmesine çalışılmış, ancak Müslüman halkın, necip milletimizin yoğun baskı ve bilinçli direnişi sonucunda dinî eğitim-öğretim resmen başlatılmıştı. 1950'li yıllardan bu yana çok daha yaygın şekilde bir İslâm kimlik ve kişiliğinin inşası çalışmaları sürdürülmektedir. Ne kadar acıdır ki, bu İslâmî kimlik ve kişilik mücadelesinde henüz yeterli birikim ve kıvam elde edilememişken, gelişmekte olan bu İslâmî potansiyel, batının sunduğu bilimsel görünümdeki düşman şablonuna uygun olarak sünnetsiz, yoz bir istikamete sürüklenmek istenmektedir. İslâmî hareket ve araştırmalar, "Kur'an'la yetinme" çağrılarını etrafında sünnetsiz bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmaktadır.

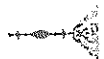
KÜLTÜRLER SAVAŞI

Olaya, kültürler arası savaş noktasından bakıldığı zaman, bu girişimlerin, siyasal istiklâl mücadelesindeki vatan ihanetinden çok daha büyük bir ihanet olduğu anlaşılacaktır. Zira bu, ümmet çapında yürütülen kültürel istiklâl mücadelesinde, kimlik ve kişilik savaşında irtikab edilen bir ihanettir. Parolanın, “Kur’an’la yetinme” olması, temeldeki sünnet ve İslâm düşmanlığı cinayetini hafifletmez, aksine daha da ağırlaştırır. Çünkü İslâm düşmanlığına, “Kur’an taraftarlığı” gerekçe ve vesile kılınmaktadır. Asıl düşman çirkin yüzünü saklamayı başarmış, ortada oltaya takılmış, beyin ve yüreklerinden avlanmış bir takım aldatılmış yerli aydınlar kalmıştır. Bunlar, iddia ve çağrıları ne olursa olsun aldatılmışlığın acısını temsil etmektedirler.

SUÇÜSTÜ

Hadisimiz, işte bu noktada taşıdığı Nebevî tespit ve ikaz ışığıyla imdada yetişmekte, sergilenmekte olan oyunu gerçek yüzüyle inananlara tanıtmaktadır. Sevgili peygamberimiz, günün birinde kendisinin teşri yetkisini tanımayacak, sünnet’in getirdiği evrensel yorumu önemsemeyecek Kur’an’la yetindiğini söyleyecek münasebetsizlerin çıkacağını, ashabından (ve tabii ümmetinden) hiç kimseyi böylesi bir tavır ve iddia içinde görmek istemediğini pek belîğ ve etkili bir şekilde belirtmiş, sünnetsiz İslâm iddialarını, suçüstü yakalayıp teşhir etmiştir.

Hadisimizde öncelikle, sünnete karşı çıkışın temelinde bir kabalık, kayıtsızlık, nefsilik, kendisini bir şey sanmak, müstağnîlik duygusunun yattığı, ortaya konan tavrın da yakışsız ve Müslüman edebinden uzak bir tavır olduğu, “koltuğuna yaslanmış (ya da kaykılmış)” ifadesiyle tespit edilmektedir. Bir başka rivayette durum ; “koltuğuna yaslanmış karnı tok bir adam...” şeklinde belirtilmiştir. Dünyevî değerlere sırtını dayamış şımarığın, kendisine ulaşan Peygamber emir veya yasağı karşısında “ben anlamam, onu-bunu bilmem, sünnet-münnet tanımam” demesi, sınır tanımazlığını, “Allah’ın kitabında ne bulursak ona uyarız, o kadar” sözü de anlayış eksikliğini, kasıtlı

bir cehaleti ortaya koymasının ötesinde tavır bozukluğunun nasıl bir fikri bozukluğa dayandığını da göstermektedir. İç dayanakları ve dış görünüşüyle bu bozuk ve hatalı tutum, “sakın hiçbirinizi bu halde görmeyeyim!” tembih ve tehdidine muhataptır.

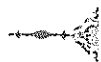
Resûl-i ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, bu sorumsuz, bölücü, ayırimcı ve yanlış ve müstehzi üslûp ve tavrı görüldüğü gibi hem teşhis hem de mahkum etmiştir. Hadisimizin ifadesi fevkalâde güçlü bir yasak tonu ve vurgusuna sahiptir: “sakın hiçbirinizi bu halde bulmayayım!” Bizim ifademizle bunun anlamı “sakın böyle bir edepsizlik yapmaya kalkışmayın” demektir.

Sünnete karşı çıkanlarda ortak özellik olarak dün olduğu gibi bugün de müşahede edilen üslûp ve tavır bozukluğu, hadisimizdeki tespitlerin somut delilini oluşturmaktadır.

AYNEN VÂKİ

Tirmizi şârihi Mübârekfûri, hadisimizin şerhinde bir başka gerçeğe dikkat çekmekte şöyle demektedir:

“Bu hadis, peygamberlik delillerinden bir delil ve bir âlâmettir. Zira hadiste haber verilen durum aynen gerçekleşmiştir. Hindistan’ın Pencap eyaletinde bir adam çıktı ve kendi kendisini “ehl-i Kur’an” diye isimlendirip tanıttı. Hâlbuki onunla ehl-i Kur’an arasında dağlar kadar fark vardı. Aslında o “ehl-i Kur’an” değil, ehl-i ilhad idi. (Ne acıdır ki) bu zat önceleri sâlihlerdendi, şeytan onu saptırdı, azdırdı ve sırat-ı müstakimden uzaklaştırdı da ehl-i İslâm’ın söylemediği bir takım sözler söylemeye başladı. Peygamberin hadislerini bütünüyle kesin şekilde reddetmeye kadar işi götürdü ve “bütün bunlar Allah adına uydurulmuş yalan ve iftiradan ibarettir, gerekli olan sadece Kur’an-ı azîm ile ameldir, hadislerle değil; isterse bu hadisler sahih-mütevâtir olsunlar. Kim Kur’an’dan başka bir şeyle amel ederse, o, “Allah’ın indirdiğiyle hükmetmeyenler, kâfirlerin tâ kendileridir” âyetinin hükmü altına girer” dedi. Daha buna benzer küfrü gerektiren bir sürü sözler söyledi ve bir sürü cahil de ona tâbi oldu, onu “imam” edindi...

Devrin âlimleri bu adamın küfrüne, ilhadına ve İslâm çerçevesinden çıktığına dair fetvâ verdiler. Bize göre de durum, âlimlerin dediği gibidir.”^[1]

Mübârekfûrî merhumun isim zikretmeden verdiği bu çarpıcı örnek, “Kur’an’la yetinme” ya da “sünnetsiz İslâm arayışı” yanlılarının sonuçta ulaşacakları noktayı göstermesi bakımından fevkalâde dikkat çekicidir.

SÖMÜRGEÇİ ETKİSİ

Sünnet karşıtı görüşlerin, “Kur’an’la yetinme” çağrılarının temelinde yatan aldatılmışlığı da Mustafa A’zami şöyle tespit etmektedir:

“İngilizler, Hindistan’ı geçen asırda bütünüyle sömürgeleştirmişti. Müslümanlar ülkeyi onların elinden kurtarmak için cihat ilân ettiler. Sömürgeciler silâhlı cihadın tehlikesini farkettiler. Bunun için Müslüman âlimler arasında kılıçla cihadı reddeden bir grup peyda ettiler. Onlar da bu işe kılıçla cihadı emreden hadisleri reddetmekle başladılar. Çerağ Ali ve Mirza Gulam Ahmed el-Kadyânî bu ekolün önderlerindendir.

Nihayet elle tutulur etkili bir faaliyet gösteren Gulam Ahmed Perviz geldi, aylık bir dergi yayınladığı gibi “Ehl-i Kur’an” adıyla bir cemiyet de kurdu ve birçok kitap neşretti.

Aslında Perviz, ictihad ve bağımsızlık iddiasına rağmen, Tefvik Sıdkı’yı takib ve taklid etti. Hadislerin herhangi bir teşriî değeri olmadığını iddia ile, âhad haberleri ve hatta onların ötesinde beş vakit namaz, namazın rek’atları, şekli ve buna benzer tevâtür yoluyla nakledilegelmiş bilgileri de reddetmiş ve; “Kur’an bize sadece namazı ikame etmeyi emrediyor. Namazın nasıl kılınacağı ise, devlet başkanına bırakılmış bir iştir. O, bunu danışmanlarıyla görüşerek zaman ve mekâna göre tesbit eder” demiştir. Bu, Tefvik Sıdkı’nın “İslâm sadece Kur’an’dan ibarettir” başlıklı makalesinde ileri sürdüğü görüşün tâ kendisidir. Fakat Sıdkı, sonraları bu görüşünden vazgeçmişti.

[1] *Tuhfetü'l-ahvezi*, VII, 425.

Hülasa, ikinci hicrî asırda çok az kişi, sünnetin delil oluşunu ve teşriî (yasal) değerini inkâr etmişti. Bunun kaynağı cahillikti. Aynı şekilde sünnetin mütevâtir olmayanını inkâr eden bir başka grup da görülmüştü.

İkinci asırdan sonra bu fitneye son verilmişti. Şimdilerde aynı fitne, batı sömürgeciliğinin etkisiyle yeniden diriltildi. Bazı insanlar sadece cihad hadislerini, diğer bazıları da mütevâtiri, meşhuru ve âhâdıyla Hz. Peygamber'in sünnetinin bütünü, tamamıyla inkâr etmektedirler.^[2]

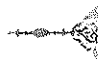
Sünnet düşmanlığında batının etkisini ve yaşanan aldatılmışlığı anlamak için aslında bu iki tesbit, yeterli ipuçlarını vermektedir. Biz de bu kadarıyla şimdilik yetiniyoruz. Ancak hadisimizin yorumu sadedinde bir iki noktaya daha dikkat çekmek istiyoruz.

EVRENSEL YORUM İHTİYACI

Nasıl, içimizden seçtiği peygamberler aracılığı ile iradesini kullarına duyurmak, Allah Teâlâ için bir acz ve eksiklik değilse; sünnet de Kur'an-ı Kerim için asla bir yetersizlik belgesi değildir. Vahyi telakkîde Peygamberin aracılığına insanların nasıl ve ne ölçüde ihtiyacı varsa, Kur'an'ı anlamakta da Peygamberin yorumuna yani sünnete öylece ihtiyaç vardır. Tabii ve doğru olan budur. Bunun dışındaki iddialar ne adına yapılırsa yapılsın, nasıl takdim edilirse edilsin, temelden yanlıştır. Hz. Peygamber tarafından önceden teşhis ve nehyedilmiştir. Hadisimiz bu teşhis, teşhir ve tehdidin belgesidir.

Muhatapların anlayışlarını belli ölçüde olgunlaştıracak ve belli çerçevede birbirine yaklaştıracak, doğruya yönlendirecek yetkili ve evrensel bir yoruma olan ihtiyaç ortadadır. Ümmetin bu ihtiyacını karşılayan, kimlik ve kişiliğini dokuyan yorum, Hz. Peygamber'in yorumu, yani sünnetidir. Bu sebeple sünnet, İslâm'ı anlama, kavrama ve yaşamada vazgeçilmez en doğru

[2] *Dirâsât fi'l-hadis'i'n-nebevî*, s. 28-29. Konuya ait deliller ve tartışmaları, Azami'nin bu kitabından Doç. Dr. Abdullah Aydınlı tarafından tercüme edilmiş ve bu makale Erzurum A. Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin 8. sayısında yayınlanmıştır, (s. 281-302) Aynı kısmın bir başka tercümesi de Dr. N. Topaloğlu imzasıyla Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin 4. sayısında neşredilmiştir, (s. 433-455)

ölçü ve yorumdur. O'nun verilerine yöneltilecek hiçbir tenkit, ondan müstağni kalmayı haklı kılamaz. Yani ne sünnetsiz Müslümanlık olur ne de sünnet'e rağmen Müslümanlık olur.

YAKLAŞIM BOZUKLUĞU

İslâm âlimlerinin tarih boyu verdikleri ilmi mesâileri, yabancı ve düşman kültür mesuplarının telkinleri doğrultusunda, düşmanca bir yaklaşımla değerlendirmek ve eleştirmek, iddia edildiğinin aksine, kimseye iyi bir ün kazandırmaz. Müslüman ilim adamları -şartlar ne olursa olsun- bu oyuna, batının bu sömürgecilik oyununa gelmemeli, yapacaklarsa, kendi öz değerlerinin avukatlığını yapmalıdırlar.

Kur'an'la sünnet'in arasını ayırma esasına dayalı iddia sahipleri, "keyfi İslâm" arayıcıları, önu alınamayacak hurafe ve bid'atlara kapı açacaklarını unutmamalıdırlar. Bu tür anlayış ve arayış sahiplerini uyarmak, uyanmazlarsa kendilerini yalnızlığa ve ilgisizliğe terketmek, her halde günün en uygun metodu olacaktır. Zira Hattabî'nin de isabetle belirttiği gibi, "*bid'at ve hevâ ehlinin selamını almamakla kişi, günahkâr olmaz*"^[3]

Sözü Hz. Ömer'in dile getirdiği teslimiyetle noktalayalım:

"Biz rab olarak Allah'tan, din olarak İslâmdan, peygamber olarak da Muhammed'den memnun ve razıyız."^[4]

[3] *Medlimu's-sünen*, IV, 296.

[4] Bk. Buhârî, *İlim* 26; *Deavat* 64; *Fiten* 15; *İtisam* 3; Müslim, *İman* 56, Tirmizi, *İlim* 10

